

עין משפט נר מצוה

לא א מיי פֿיד מהל' מטמא' משכח ומטב הלכה יא:

לב ג ג מיי פֿיד מהל' כלם הליו:

לג ד ד מיי פֿיד מהל' טומאת מת הליו:א:

לד ו ו מיי שם הליו:ב:

לה ח ח מיי פֿיד מהל' כלם הליו:

תוּם' הרא"ש

ר' לא שנאה ר' חייא מנין לו. תימה וכי מילתא דתמיה היא איר' חייא הוסיף לפרש מה שלא פי' ר'. וי"ל דמשמע ליה לר"ל דר' חייא פליג אדור' משום דקתני מותיחין כחם דמשמע דוקא בכתיבם משום דכתבם מדרבנן אבל דם נדה לא מהני ליה ביטול. ונעו אפי' דמטבטל ליה לר"ל דר' חייא פליג כל ברייתא דלית לה רמז מהשנה לא מותיבין מינה תיובתא כדארמורין בסוף מצאת האשה גבי אילופא תלא נפשיה באיסקרתא ואמר כל דבעי ליה מתניתא דתני בי ר' חייא ור' אושעיא ולא פשיטנא ליה ממתניתא טבטבטל ביה: **אם** מתכבשת ויוצאה ממנה רביעית דם טמאה. בפרק הגזול קמא פירש"י דמשערין א יד במים שנתכבסו בו רביעית דאולתו קתני רביעית דם שנבלעה בכסות כיצד שיעור זה יפה בעיניו זה שהיה נמשערין בבגד שיהיה המים ובפי' ד' הותספות דאולתו קתני רביעית דם שנבלעה בכסות כיצד מטהרין אותה מביא מים במורה ומכבשה בהם ומביא מים אחרים וגזון לחותך רביעית דם אם מראיתו שוין הרי זו טמאה ואם לאו טהורה. ונחת אין לחוש אם נשאר המים בבגד שרי הדם נתן מראה אדומות אף במה שנבלע בבגד. וה"ה שלא היה צריך למרוד המים מתחילה אלא לאחר הכיבוס מורד מי התכבשות ויקח מים אחרים כאותה מדה חצות רביעית. ונתן רביעית דם באותם מים לידע אם מראיתו שוין אלא לבן מורד קודם הכיבוס שאם מוצא כהם רביעית יותר שוב אין צריך להביא אחרים: **ואם** לאו טהור. פי' טהור הבית שחכשות בתוכו. ואי גרס טהורא קאי אכסות אחר ששהביאה ותימה מאי קשה לר"ל הלא דמטמא ר"ל היינו משום שיכול לצאת בחיסוק אבל אם אינו יכול לצאת מודה דטהור. וי"ל דה"פ דמתניתין אם יוצא בכיבוס קל טמאה ואם לאו שאינה יכולה לצאת בקל אלא ע"י הדחק טהורה: **ואם** יכול לצאת טמא. ותימה מאי קשה ליה דילמא ה"ק הא יכול לצאת בדבר קל טמא. ור' יוחנן נמי דמטהר היינו במשקין שאין יכולין לצאת אלא ע"י הדחק כגון בחיסוק תנור דבספון דאם יכולין לצאת בו סממנין מודה דטמא. ואדרבה קשה לר"ל דקתני אין יכולין לצאת טהור דמשמע אין יכול לצאת בקל אע"ג דיכול לצאת ע"י הדחק טמא והילכך פריך שפיר לר' יוחנן. ותימה והא סיפא וההיא דכסות ולעיל היא בסמ' אהלות ופירשית

סב:

אמר רבי אבא מידי בקפידא תליא מילתא. דכיון דלא עבר בראשונה נתבטל בצגד וכי עבר נמי בשניה לא טמא הנגד ביציאתו לחוץ לפי שנתבטל במי תכבוסת וא"ת ולר' אבא תקשה אמאי נקט במתניתין הרי זה כצע אפילו דם ^(ו) (נדה) ודאי טהור אף למפרע דכיון דלא עבר איגלאי מילתא למפרע שנתבטל בצגד אלא ודאי בקפידא תליא מילתא וי"ל דלא איגלאי מילתא למפרע שלא היה ראוי לעבור מתחלה ע"י שלא עבר עמה שהרי כל ומעיקרא שמה היה ראוי לעבור אי נמי היה צבור כריש לקיש דמטמא טומאה בלועה לכן אטריך לומר ה"ו **לצע: אלא** **ב**קפידא **ת**ליא **מ**ילתא. וא"ת אס כן מה לורך בהעברת סמיים כיון דמבטל בלבו סגי וי"ל דצטלה דעמו אלל כל אדם אס יצטלו בלא צבעה סממנים: **הנח לבתמים** דרבנן. מיהו כיון דרגילות לבא כחם מגופה לא מקילינן אי לאו משום דאיכא למתלי בצצע ^(א) כדפירש במתניתין ולא דמי לדם תכוסה דלקמן דמקילינן משום דהוי מדרבנן אי נמי כדי לטהר אפילו למפרע נקט הרי זה צצע או שמה מתחלה שלא נתיצב כל כך היה יכול לצאת: **רבי** חייא **מנא** ליה. וא"ת אס כן לעולם לא יתיב תיובתא מצרייתא דמתני צי ר' חייא וצי רבי אושעיא וי"ל דצכולו איכא לוימר כדאמר אילפא צמעות ^(דף כא). וצכתובות ^(דף סט:) כל דלמר מילתא דצי ר' חייא ור' אושעיא ולא פשיטנא ליה ממתני' כו' וכן הוה פשיטא ליה לר"ל דלא רמוצא במתניתין ועוד דסבא הוה מדנקט מתניתין כחם ולא דם נדה שמע מינה דדם נדה ודאי לא מצי לבטל ולית ליה חילוק צין להבא צין למפרע: **אם** מתכבשת ויוצא ממנה רביעית דם. פירש"י דהגזול ^(צ"כ קא:) שיתנו מים במדה ואס כשיסחטנו לחוץ ימצאו רביעית יותר א"כ ודאי היה צו רביעית דם וקשה דאפילו לא

ימצאו רביעית יותר מ"מ יכול להיות שהיה צו רביעית שהרי הכסות בלועה גם מן המים וגם מן הדם שאין הכל יכול לצאת ונראה כדתינא בתוספתא דאהלות ^(פ"ד) רביעית דם שנלוע בכסות כיצד משערין אותו מביא מים במדה ומכבס ומביא מים אחרים וגזון כתיב רביעית דם ואס היה שוה מראהין טמאה שאס כן גם מן הנגד יא' רביעית דם שהרי גם מן המים ומן הדם נשארו בצגד ולא יהיה מראהו שוה אס לא היה צו רביעית דם מתחלה ואס תאמר ומה לריך מדה למים הראשונים לא היה לריך אלא שיתן מים במדה שיאל מן הנגד פחות רביעית ויתן רביעית דם לתוכו ואס ישוה מראהין טמא וכ"ת שלא הזכיר מדה ראשונה אלא לתת מן השניה כמדמה הלא על כרחק אינו לריך מן השניים כשיעור שנלעה כסות מן הראשונים ויש לומר דמשום הכי נקט מדה בראשונה שאס ימצא רביעית יותר א"צ לחזור ולטרוח ולהביא מים שניים כדפרש"י: **ואם** לאו טהורה. אע"ג דכל הרביעות נבלע בצגד וא"ת משעה שנפל עליה יחד נטמא הכסות וי"ל דמיייר דקודם שנפל רביעית נבלע בכסות מה שאינו יכול לצאת ע"י סתם כזוס ונתבטל בצגד ולא היה ^(ט) רביעית שלם מעולם: **מקוראי** רביעיות שנו באן. תימה דהגהזל קמא

^(צ"כ דף קא). פריך תנא צגד שנצבו בקליפי ערלה ידלק אלמא חזומא רביעיות שנו באן והא הך שינויא לא הוי אלא לר"ל א"כ תקשה לר' יוחנן וי"ל דלר' יוחנן לא קשה מידי טומאה לערלה דגבי טומאה משום קפידא וכיון דאינו יכול לצאת אלא ע"י הדחק בטל דטומאה בלועה לא מטמיא אצל גבי ערלה ניחא ליה בחזומא ולא מבטל ליה והתם משני שינויא דמהני לר"ל וה"ק אפילו לפי דכריך שאתה מדמה טומאה לאיסור לא קשה דדם תכוסה דרבנן: **הא** **י**בול **צ**צאת **ט**מא. ואס תאמר ומאי קושיא דלמא דהא פירושו כל הבלוע שאינו יכול לצאת על ידי סתם תכבוסת טהור אע"ג דיכול לצאת על ידי הדחק בצפון הא יכול לצאת ע"י סתם תכבוסת טמא דהא דכל הבלוע סיפא דהך דלעיל שנבלע בכסות והאי בסתם תכבוסת אוקמינן ופירישנא ואס לאו טהורה אע"ג דיכול לצאת ע"י הדחק בצפון ואדרבה קשיא לריש לקיש ויש לומר דהך דכל הבלוע משמע שאינו יכול לצאת כלל דסתמא קתני ואפילו הכי קיימא שפיר ארישא

האשה שהיא עושה פרק תשיעי נדה

מידי בקפידא תליא מילתא. במתמיה. כיון דטהרות שצינתיים טהורות אלמא לאו דם הוה אחרונות משום קפידא אמאי טומאות: **דם הנדה** ודאי. כגון נדה שקמה צסדין דם אף על גב דודאי דם הוה: **מעביר** עליו ו' סממנין ומצטלו. ואפילו לא עבר הרי הוה בטל וטהור הוה

הואיל ואין אדם מקפיד עליו אחר העברת הסממנין מדאזל לה חזומא: **חרסין**. כגון צעני של מי רגלים של צו ושל זהה: **ססוף משקה** **ל**א**ת**. כלומר דרך משקה לצאת ע"י ליצון החרס וכיון שהיו חרסין אלו בתנור בשעת היסקו יאלו המשקין ונטמא תנור מאוירו: **לא שנו**. הא דקתני הוסק אין לא הוסק לא דכל זמן שהן נגלעין בחרסין אין מטמאין את אויר התנור אלא משקין קלין שאינו אב הטומאה כגון דמעת עינו ודם מגפמו או מי רגלים דטמא מת או טמא שדך דאפילו כשהוסק וילאו והיו הן ממש באויר התנור לא טמאווה אלא מדרבנן דאין משקה מטמא כלי חוץ ממשקה אב הטומאה: **אצל משקין חמורין**. כגון מי רגלים של צו ושל זהה שריצה בהן הכתוב מעיינות לטמא אדם וכלים: **טמא**. התנור אפילו לא הוסק כיון דיוכלין לצאת ע"י היסק לאו טומאה בלועה היא ומטמאה: אי לא לא. דהוה ליה טומאה בלועה בחרסין וטומאה בלועה לא מטמיא כדאמר צבהמה המקשה ^(חולין ע"א). **טרוטוי טרוטוי**. אי אמרת בשלמא בלוע שאינו יכול לצאת אלא ע"י הדחק טהור משום הכי תלינן לקולא ואמרין צצע הוה וטהור משום דאי נמי דם הוה כיון דנבלע כל כך דאין הסממנין יכולין להעבירו ואף על פי שיכול לצאת על ידי צפון טהור אלא לדידך דאמרת הואיל ויכולין לצאת על ידי היסק כי לא יאלו נמי טמאין הכא היכי תלינן לקולא לאכול תרומה תלויה דללמא דם הוה: **אמר** **ל**יה **הנ**ה **נ**לפמיו. דעיקר תחילת גזרתן אינה אלא מדרבנן הילכך מקילינן דמדלאורייתא עד שתראה צצשה: **מעביר עליו**

כו'. והא הכא דודאי דם הוה מטהרין ליה משום דנבלע כל כך ואע"פ שיכול לצאת ע"י צפון: **אמר** **לו** **זו** אינה משנה. ומשנשבת היא הואיל ורבי לא שנה צמשנמינו שקידר את המשנה: **ר' חייא**. תלמידו מנין לו: **רביעים** דם. של מת מטמא צאהל: **המים טמא**. כלי המים טמאין צאהל: **צנלים מעיקרא**. שזיו שבו קודם שנבלעה טמאים שנטמאו צאהל: **זה דנלים ולנכסוף**. שצאו לבית לאחר שנבלע הדם צקרקע טהורים דמו לא מטמיא: **ואס** לאו **טרוור**. ואע"ג דרביעית שלמה נבלעת צו. אלמא בלוע שאינו יכול לצאת להדיא אלא ע"י הדחק כי הכא דע"י צפון נפקא כולה וקתני טהורה: **דם תכוסה**. האי רביעית דמקילין זה לא צבאה ממש מן המת אלא ברביעית דם תכוסה שהוא ספק ואפי' לא נבלעה אין לה טומאה ודאית כדתינא צפ' בתרא ^(לקמן דף ע"א). אחיה דם תכוסה הרוג שיאל ממנו רביעית דם בחייו וצמותו ספק יא' רובו מחיים ספק יא' רוצו לאחר מיתה וטמא: **כיון דיכול לצאס** **כו'**. והנך חרסין אע"ג דלא קפיד צהו להוציא כל מה שצמוכן טמאין כל זמן שלא יאל הואיל ויכול לצאת על ידי היסק:

אס **רביעיות** שנו באן והא הך שינויא לא הוי אלא לר"ל א"כ תקשה לר' יוחנן וי"ל דלר' יוחנן לא קשה מידי טומאה לערלה דגבי טומאה משום קפידא וכיון דאינו יכול לצאת אלא ע"י הדחק בטל דטומאה בלועה לא מטמיא אצל גבי ערלה ניחא ליה בחזומא ולא מבטל ליה והתם משני שינויא דמהני לר"ל וה"ק אפילו לפי דכריך שאתה מדמה טומאה לאיסור לא קשה דדם תכוסה דרבנן: **הא** **י**בול **צ**צאת **ט**מא. ואס תאמר ומאי קושיא דלמא דהא פירושו כל הבלוע שאינו יכול לצאת על ידי סתם תכבוסת טהור אע"ג דיכול לצאת על ידי הדחק בצפון הא יכול לצאת ע"י סתם תכבוסת טמא דהא דכל הבלוע סיפא דהך דלעיל שנבלע בכסות והאי בסתם תכבוסת אוקמינן ופירישנא ואס לאו טהורה אע"ג דיכול לצאת ע"י הדחק בצפון ואדרבה קשיא לריש לקיש ויש לומר דהך דכל הבלוע משמע שאינו יכול לצאת כלל דסתמא קתני ואפילו הכי קיימא שפיר ארישא

דה"פ

מסורת הש"ם

^(א) כלם פיר' נמ"ה ושס איתא וי"ל חרסין שנתמטם כגון משקין טמאין וטפלו לאויר התנור וכו'. וע' תוס' ברימות טו: ד"ה נגזל, ^(ב) צ"כ קא: אהלנת פ"ג מ"ב ע"כ, ^(ג) אהלנת פ"ג מ"ב, ^(ד) [שם מ"ב], ^(ה) גי' רשיא אי'ר פסא כל היסא דאין יכול לצאת ד"ה טהור יכול וכו' וכן הוה צנמרות ישנות, ^(ו) רשיא מ"י,

הגהות הב"ח

^(א) תר"ה הנח וכו' צצצע כדפירשית: ^(ב) ד"ה ואס לאו וכו' ואל היה בו רביעית:

מוסף רש"י

רביעית דם. מטמאה צאהל, דקתני על כל נפשות מת לא יאל ודם הוה הנפס, וקיס לוי לנצין דנרביעית דם ח, שנבלעה בבית. צקרקע, הבית טמא. כלם צענית, דנית לא מקבל טומאה דקרקע היל ^(צ"כ קא:). בצללים דמעיקרא. דהוה צצית קודם שנבלעה, שהיתה צעין והאשלי הנית עליה ועל הכלים וטומאו ^(טו:). בצללים דבסוף. לאחר שנבלעה ^(טו:). ויוצא ממנה רביעית דם. שאס יתנו מים צמיה ימצאו רביעית יותר, שמתחלה נבלעה צו יותר מרביעית, והכנים הכסות לנים, הנית טמא, ואס לאו טהורה. צצית, שלא האשלי על רביעית שכבר חקר בהלעו צכסות, אצל הכסות טמא שמתלת נגיפה דרביעית מלומלס טמאה ^(טו:). מקוראי רביעיות. של דם קל. כגון דם שנתספ שאינו מטמא צאהל אלא מדרבנן ^(טו:). דם תכוסה. הרוג אלא ממנו רביעית דם בחייו וצמותו, ספק טולה בחייו ספק טולה צמותו ^(טו:).

תוּם' הרא"ש (המשך)

לה אם מתכבשת ויוצא ממנו רביעית דם בדבר קל טמאה ואם לאו שאינו יכול לצאת בקל טהור ועליה קאי הך סיפא אלמא ה"ק כל הבלוע שאינו יכול לצאת בקל ^(טמא) [טהור]. וי"ל דע"כ כל הבלוע שאינו יכול לצאת משמע דאינו יכול לצאת כלל אף על ידי הדחק. והפ' לר"ל ואם לאו שאין הרביעית של דם תכוסה יכול לצאת בכיבוס קל טהורה שהרי כל הבלוע שאינו יכול לצאת כלל בשום ענין טהור אף בטומאה דאורייתא. הילכך בדום תכוסה דרבנן יש לטהר כשאין יכול לצאת בקל אע"פ שיכול לצאת ע"י הדחק ואליבא דר' יוחנן מפרש רב פסא הכי ואם לאו טהורה כיון שאינו יכול לצאת בקל דמסתמא אינו מקפיד עליו אע"פ שהיה יכול לצאת ע"י הדחק כגון דאין יכול לצאת בו סממנין מודה דטמא. ואדרבה קשה לר"ל דקתני אין יכולין לצאת טהור דמשמע אין יכול לצאת בקל אע"ג דיכול לצאת ע"י הדחק טמא והילכך פריך שפיר לר' יוחנן. ותימה והא סיפא וההיא דכסות ולעיל היא בסמ' אהלות ופירשית